

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūlija numurā 2
- Būs pieejams papildu atbalsts mazajām saimniecībām. 2
- LLKC iesaistās starptautiskā piena pētniecības tīklā ... 3
- Jaunā veselības apdrošināšanas sistēma 4
- Profesionālas bezmaksas konsultācijas lauksaimniekiem ... 5
- Mārtiņš Elsts apņēmiņi darbojas dārzkopības nozarē 6
- Graudi būs rupjāki, bet ne ražīgāki 7
- Krūmmellenes jaunākais brālis sausserdis 8

- Tītaru audzēšana – nav viegli būt pirmajiem 10
- Uzmanīgi ar uguni mežā! 12
- Lielopu tirgū – trausla stabilitāte. . 13
- ES lauksaimnieki samazina ražas prognozes 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2018. gada septembrī 14
- Viesītē jaunie uzņēmēji īsteno savus sapņus 15

NUMURA TĒMA – DĀRZKOPĪBA

AKTUALITĀTES

EK SOLA ATBALSTU SAUSUMA SKARTAJĀM LAUKU SAIMNIECĪBĀM

Atrāka tiešo un lauku attīstības maksājumu izmaksa, atkāpes zaļināšanas prasību izpildē un "zaļā gaismā" ES valstīm lemt par kompensācijām lauksaimniekiem, – šādi Eiropas Komisija nolēmusi atbalstīt Eiropas lauksaimniekus, kuri šovasar cīnās ar katastrofālā sausuma izraisītajām sekām.

Pašreizējais un ilgstošais sausums vairākās ES dalībvalstīs būtiski ietekmē laukaugu, kā arī dzīvnieku barības ražošanu, un tas varētu ietekmēt arī dzīvnieku labturību. Turklāt dzīvnieku barības apjoma samazināšanās īpaši ietekmē lopkopju ienākumus, jo, ja šogad vēlāk būs vērojams lop-

barības deficīts, pieaugs lopkopju izmaksas.

Lauksaimniecības komisārs Fils Hogans EK augusta sākumā publiskotajā ziņojumā min: "Esmu ļoti norūpējies par šīm ieilgušajām klimatiskajām norisēm. Esmu sazinājies ar vairākiem ministriem no sausuma skartajām valstīm, lai apspriestu situāciju un saņemtu šīs situācijas ietekmes jaunāko novērtējumu. Komisija, kā vienmēr, ir gatava atbalstīt sausuma skartos lauksaimniekus, izmantojot virkni instrumentu, piemēram, lielākus avansa maksājumus, atkāpes no zaļās saimniekošanas prasībām un valsts atbalstu. Kopējā lauksaimniecības politika jau sniedz drošības tīklu lauksaimniekiem, kuriem

ir jārēķinās ar neparedzamiem notikumiem. Mudinu visas dalībvalstis apsvērt visas iespējamās darbības un pasākumus, kas paredzēti mūsu tiesību aktos."

Papildus atbalstam, kas paredzēts spēkā esošajos Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) tiesību aktos, ir pieņemti divi īpaši lēmumi, kas lauksaimniekiem varētu palīdzēt risināt sausuma izraisītās problēmas:

- lielāki avansa maksājumi: jau 2018. gada oktobra vidū lauksaimnieki varēs saņemt līdz pat 70% no saviem tiešajiem maksājumiem un 85% no maksājumiem lauku attīstības jomā, – viņiem uz naudas plūsmu nebūs jāgaida līdz decembrim;

► 13. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" JŪLIJA NUMURĀ

Kādas prognozes piena pasaulei? To žurnāla jūlija numurā skaidro LLKC ekonomists Raivis Andersons un lauku attīstības projektu vadītājs Renārs Stūrmanis. LLKC ir kļuvis par Starptautiskā piena pētniecības tīkla IFCN dalībnieku, tādēļ gan jūlija numurā, gan arī turpmāk žurnāla lasītājiem piedāvāsim informāciju par piena ražošanas tendencēm pasaulē un reālo situāciju citu valstu piensaimniecībās.

Saimnieku pieredzes rubrikā stāsts par Rūjienas novada Jeru pagasta z/s "Ceriņi", kur saimnieko Aldis Kļaviņš. Viņa saimniecība ir starp labākajām Latvijā, un tāda tā solās arī palikt, – tūlīt būs gatava jauna piena ferma ar modernu ventilācijas sistēmu un "gudrajām" LED lampām, kas automātiski regulē fermā nepieciešamo apgaismojumu.

Lasītājiem būs interesanti izlasīt, kā klājas cūkkopības uzņēmumam "Kunturi", kura saimnieks Jurgis Krastiņš kopā ar palīgiem attīsta arī bioloģisko cūku audzēšanu SIA "Ecoland Latvia", sagatavojis projektu pārstrādes ceha pilnveidošanai un, kļūstot par SIA "Nauksēni" izpilddirektoru, šajā uzņēmumā attīsta arī piena lopkopību un augkopību.

Ilgspēja ir vārds, kas bieži tiek pie-

minēts, bet vai saprotam, ko tas nozīmē piena lopkopības saimniecībām? Ilgtspējas nozīmi skaidro LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere. Kāpēc savlaicīgi jāveic piena pārraudzības inventāra pārbaudes, stāsta LLKC Inženiertehniskās nodaļas vadītājs Jānis Kažotnieks. Savukārt LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta raksta par jaunu salmonellas celmu, kas atklāts ASV un spēj īsā laikā nogalināt teļus. Par slimībām, kas kopīgas visiem liellopiem, raksta LLKC konsultants–eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns.

Gaļas lopu audzētājiem būs interesanti izlasīt LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītājas Anitas Siliņas rakstu par vaislinieku ietekmi uz vīrišķo pēcnācēju kvalitāti. Par šo tēmu LLKC Zālēdāju projekta ietvaros ierīkojis izmēģinājumu SIA "Lāses AM".

Aitkopjiem noderēs Silvijas Dreijeres raksts par ganībām un jēru ātraudzību, savukārt Dainis Arbidāns atskatās uz "Aitu dienām", kas notika Jeru pagasta "Klimpās". Putnkopjiem un arī citu dzīvnieku audzētājiem lietderīgs būs Latvijas Olu ražotāju asociācijas pārstāves Annas Ērlihas raksts par ārstniecības augiem, kuri var palīdzēt cīņā ar parazītiem.

Žurnāliste Dace Millere raksta

par pieredzējušo zirgkopi, sertificētu vērtētāju Dzintru Puķudruvu-Puriņu. Turpat arī informācija par Latvijā mūsdienīgāko jāšanas sporta laukumu "Lielceros".

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2018_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **II**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

BŪS PIEEJAMS PAPILDU ATBALSTS MAZAJĀM SAIMNIECĪBĀM

Valdība 24. jūlijā atbalstīja Zemkopības ministrijas sadarbībā ar akciju sabiedrību "Attīstības finanšu institūcija Altum" sagatavoto noteikumu projektu lauku uzņēmēju un zivsaimniecības saimnieciskās darbības veicēju aizdevumu piešķiršanas nosacījumiem. Kopējais aizdevumu programmas finansējums veido 13,8 miljonus eiro.

Noteikumu projekts paredz, ka aizdevumus varēs saņemt lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicēji lauku reģionos, uzņēmējdarbības uzsācēji, kā arī zivsaimniecības saimnieciskās darbības veicēji. Tādējādi aizdevu-

mu programma papildinās finanšu tirgū pieejamo kredītiestāžu finansējumu.

"Esam raduši iespēju vēl efektīvāk atbalstīt mazās saimniecības un uzņēmumus lauku reģionos. Jauno atbalsta programmu varēs izmantot jaunie lauksaimnieki, mazās saimniecības, bioloģiskie lauksaimnieki, mājražotāji, pakalpojumu sniedzēji lauku apvidos un arī mazie zivsaimniecības uzņēmumi saimnieciskās darbības sākšanas stadijā, kam gada apgrozījums nepārsniedz 70 000 eiro. Šīs programmas mērķis ir veicināt lauku iedzīvotāju iesaistīšanos saimnieciskajā darbībā, dodot iespēju piekļūt finanšu resursiem saimnieciskās darbības sākšanai un tālākai attīstībai. Tam papildus jāstimulē uzņēmēj-

darbības attīstība reģionos un kopumā pozitīvi jāietekmē sociālekonomiskā situācija laukos," norāda zemkopības ministrs Jānis Dūklavs.

Altum valdes loceklis Jēkabs Krieviņš: "Jaunā programma visnoderīgākā būs uzņēmējiem, kas ir darbības uzsākšanas stadijā vai kuriem neliels apgrozījums. Šie uzņēmumi sastopas ar tām pašām finansējuma pieejamības grūtībām, ar kurām pārējo nozaru saimnieciskās darbības uzsācēji – nepietiekamas kredītvēstures, darbības nozares un darbības risku specifikas, finanšu plūsmas un nodrošinājuma trūkuma dēļ komercbanku finansējums darbības uzsākšanai viņiem nereti ir ierobežots.

► 3. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LLKC IESAISTĀS STARPTAUTISKĀ PIENA PĒTNIECĪBAS TĪKLĀ

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs kā partneris ir iestājies starptautiskā piena pētniecības tīklā IFCN (www.ifcndairy.org). Līdzdalība tajā nodrošina iespēju LLKC piekļūt citu valstu saimniecību datiem, ļaujot labāk novērtēt Latvijas piena saimniecību efektivitāti un konkurētspēju Eiropas un pasaules līmenī.

IFCN ir 1999. gadā dibināts starptautisks, neatkarīgs un politiski neitrāls piena pētniecības tīkls, kas pēta piena ražošanu, piena cenas un veic piensaimniecību analīzi un salīdzināšanu starp valstīm. Katru gadu IFCN partneri – vairāk nekā 90 dažādu organizāciju no pasaules valstīm – vāc detalizētu informāciju no savu valstu piensaimniecībām, kura pēc tam, ievērojot konfidencialitātes nosacījumus, tiek iesniegta IFCN. Tālāk IFCN piena lopotības ekonomistu komanda veic saimniecību datu analīzi un salīdzināšanu (159 saimniecības no 53 valstīm). Analizējot piena piegādes ķēdes 115 valstīs, IFCN veiktā piena sektora analīze aptver vairāk nekā 98% no pasaules piena ražošanas apjoma, tādēļ iegūtā informācija ļauj precīzi saprast notiekošos procesus piena tirgū, kā arī novērtēt nākotnes perspektīvas.

LLKC valdes priekšsēdētājs **Mārtiņš Cimermanis**: “Iegūtās zināšanas, iesaistoties starptautiskajā piena pētniecības tīklā, izmantosim, lai palieli-

UZZIŅAI. Lai varētu parādīt salīdzināmus rezultātus, IFCN piena apjomu rēķina, pārveidojot visu iegūto pienu uz enerģētiski koriģēto pienu (ECM). Šis rādītājs raksturo govju piena produktivitāti jeb enerģijas daudzumu pienā, par bāzes lielumu pieņemot 4% tauku un 3,3% olbaltumvielu. Latvijā vidējais rādītājs ir 4,15% tauku un 3,37% olbaltuma pienā.

nātu Latvijas piena saimniecību efektivitāti, kā arī liksim lietā sarunās ar nozari pārstāvošajām organizācijām un politikas veidotājiem. Tādējādi ieguvums būs visai Latvijai.”

IFCN 90 partneri pārstāv plašu interešu loku: politikas veidotājus, zinātniekus un pētniekus, dažādu valstu piena padomes, nozares asociācijas, konsultantus un zemniekus, kā arī citus privātā un sabiedriskā sektora pārstāvjus. Papildus IFCN atbalsta vairāk nekā 100 ar piena nozari saistītu globālu kompāniju, kas pārstāv pārstrādi, dažādu iekārtu un aprīkojuma ražošanu u. c.

Katru gadu IFCN rīko konferenci,

kurā piedalās lielākā daļa no iesaistītajiem partneriem. LLKC šogad konferencē, kas bija veltīta saimniecību tehnoloģijām: pagātnei, mūsdienām un nākotnei, pirmo reizi piedalījās kā partneris. Konferencē tika izvērtētas arī piena nozares prognozes. Saskaņā ar IFCN analītiķu prognozēm tiek gaidīts turpinājums pasaules piena tirgus izaugsmei. Pēdējo 13 gadu laikā saražotā piena apjoms palielinājās no 636 līdz 864 milj. tonnu, kas atbilst pieaugumam 36% apmērā. IFCN prognozē nākamajos 13 gados pieaugumu par 35%, palielinoties saražotajam pienam līdz 1168 milj. tonnu. Ilgtermiņa pasaules piena cena tiek prognozēta 35,04 eiro par 100 kg piena. Salīdzinot ar vidējo piena cenu līmeni 2017. gadā, šis līmenis ir par 15,5% augstāks. Iedzīvotāju pieaugums un lielāks patēriņš uz vienu iedzīvotāju virzīs pieprasījumu nākotnē. Līdz 2030. gadam pasaules iedzīvotāju skaits palielināsies par 16%, sasniedzot 8,7 miljardus cilvēku, līdz ar to 1,2 miljardi jaunu patērētāju pieprasīs papildus piena produktus. Globālais patēriņš uz vienu iedzīvotāju pieaugs par 19 kg līdz 135 kg uz vienu cilvēku.

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

◀ 2. lpp.

Jaunajiem uzņēmējiem citās nozarēs ir pieejama Altum Starta programma, kurai jau daudzus gadus ir nemainīgi stabils un augsts pieprasījums. Jaunā programma, kurai turklāt nav uzņēmuma vecuma ierobežojuma, padarīs pieejamāku finansējumu un palīdzēs atsperties jauniešiem un mazajiem uzņēmējiem tieši lauksaimniecības jomā. Mūsu pieredze liecina, ka, saņemot nepieciešamo atbalstu pirmo soļu veikšanai, uzņēmēji, kas veiksmīgi atmaksā aizdevumus, ar laiku kļūst par komercbanku finansējuma klientiem.”

Noteikumu projekts nosaka lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības saimnieciskās darbības veicēju

aizdevumu programmas finansējumu un īstenošanas kārtību, atbalstāmās darbības un aizdevumu pretendētus. Aizdevumu programma lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības aizdevumam darbosies lauku teritorijās, tas ir, visā Latvijas teritorijā, izņemot pilsētās, kurās iedzīvotāju skaits ir lielāks par 15 000 (Ventspils, Liepāja, Jelgava, Rīga, Valmiera, Rēzekne, Daugavpils, Jēkabpils, Tukums, Salaspils un Cēsis), savukārt zivsaimniecības saimnieciskās darbības aizdevumu varēs saņemt saimnieciskās darbības veicēji, kas darbojas visā Latvijas teritorijā. Maksimālā pieejamā aizdevuma summa investīcijām un apgrozāmajiem līdzekļiem būs līdz 100

000 eiro ar termiņu līdz 10 gadiem (būvniecības jomā – līdz 15 gadiem), tai skaitā apgrozāmajiem līdzekļiem līdz 35 000 eiro. Aizdevums līdz 7000 eiro būs pieejams bez aizņēmēja līdzfinansējuma, virs šīs summas – ar 10% līdzfinansējumu. Kopējais aizdevumu programmas finansējums veido 13,8 miljonus eiro.

Plānots, ka Altum aizdevumu pieņemšanu sāks pieņemt šā gada augusta vidū. Plašāka informācija par jauno Ministru kabineta noteikumu projektu “Noteikumi par lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības saimnieciskās darbības veicēju aizdevumu programmu”, pieejama MK tīmekļvietnē.

ZM informācija

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

JAUNĀ VESELĪBAS APDROŠINĀŠANAS SISTĒMA

Šis, 2018. gads, ir pēdējais gads, kad veselības aprūpes pakalpojumi visiem iedzīvotājiem tiek sniegti, nešķirojot, vai cilvēks maksā sociālās iemaksas (VSAOI) vai nē. Sākot ar 2019. gadu, notiks būtiskas izmaiņas veselības aprūpē. Par tām plašāk var uzzināt jaunajā Veselības aprūpes finansēšanas likumā.

Iedzīvotāji, kuri strādā legālu algotu darbu, kā arī pašnodarbinātie, kas regulāri maksā VSAOI, var būt mierīgi, – veselības aprūpe viņiem būs nodrošināta pilnā apmērā kā līdz šim. Jāsarosās ir tiem, kas strādā nelegāli, saņem algu “aploksnē”, kā arī pašnodarbinātajiem (kam tas ir vienīgais ienākumu gūšanas veids), kuri nemaksā

šānās stacionāros (slimnīcās), veselības aprūpē mājās, kompensējamie medikamenti, speciālistu apmeklējumi, izmeklējumi ar speciālista

VSAOI, – viņiem būs jāpārvērtē, ko darīt, jo, nemaksājot VSAOI, viņi nokļūst riska grupā, kas varētu nesaņemt daļu no valsts finansētiem veselības aprūpes pakalpojumiem.

Turpmāk valsts finansētais veselības aprūpes grozs tiek sadalīts divās daļās – pilnajā un minimālajā jeb pamata grozā. Bet, tāpat kā līdz šim, visus maksas pakalpojumus varēs saņemt, ja pacients tos apmaksās pilnā apmērā no sava maciņa. Rakstā aplūkošu valsts finansētā pakalpojuma groza pieejamību.

Pakalpojumu minimālais grozs

Visi iedzīvotāji neatkarīgi no tā, vai VSAOI veiktas vai nē, saņems sekojošus pakalpojumus (palīdzības minimums):

- “ātrā” palīdzība;
- dzemdību palīdzība;
- ģimenes ārsta aprūpe;
- “smago” un sabiedrības veselību apdraudošo slimību ārstēšana (vēzis, psihiskas slimības, cukura diabēts u. c.).

Pilnais pakalpojumu grozs

Savukārt citus pakalpojumus (pilno pakalpojumu grozu), piemēram, ārstē-

nosūtījumu, rehabilitācija, izdevumu atlīdzība par citās valstīs veikto ārstēšanu u. c. būs pieejami **tikai tad**, ja būs veiktas VSAOI. **Izņēmums** – pilno pakalpojumu grozu varēs saņemt arī, ja nebūs veiktas VSAOI, sociāli mazāk aizsargātas iedzīvotāju grupas, piemēram, bērni, pensionāri, personas ar I un II grupas invaliditāti, skolēni, pilna laika studenti, reģistrētie bezdarbnieki un vairākas citas iedzīvotāju grupas.

Tātad visi legāli nodarbinātie, par kuriem tiek samaksātas VSAOI, un likumā minētās mazāk aizsargātās grupas varēs saņemt pilno pakalpojumu grozu.

Kā saņemt pilno grozu, ja VSAOI nav maksātas

Ja persona, kas nestrādā legāli vai nav iepriekš uzskaitīto izņēmumu grupā, kā arī mikrouzņēmuma darbinieki un sezonas laukstrādnieki (par kuriem maksā **sezonas laukstrādnieku nodokli**) vēlas saņemt pilno veselības aprūpes pakalpojumu grozu, tad viņiem tiek dota iespēja pašiem veikt veselības apdrošināšanas iemaksas (VAI – tas nav “vai”, bet gan jaunā nodokļa saīsinājums) sekojošā apmērā un kārtībā:

► 5. lpp.

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.
Abonēšanas indekss – 1163.

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

4. lpp.

- 2018. gadā – 1% no minimālās mēneša darba algas jeb 51,6 eiro;
- 2019. gadā – 3% no minimālās mēneša darba algas jeb 154,8 eiro;
- 2020. gadā – 5% no minimālās mēneša darba algas jeb 258 eiro.

Kā mierinājums Veselības ministrijas mājaslapā rakstīts ka Igaunijā šāds maksājums vienā gadā ir 1500 eiro!

Būtiski!

Precīzi jāievēro norādītā secība. Ja tas nebūs ievērots, tad, ja persona vēlēšies pievienoties apdrošināšanai vēlāk, viņai būs jāsamaksā par diviem iepriekšējiem gadiem (kuri jau ir pagājuši un pakalpojumi nav bijuši izmantoti!). Piemēram, pašnodarbinātai personai 2020. gadā veiksmīgākai ārstēšanai jādodas uz slimnīcu, bet viņa strādājusi ar zaudējumiem gan 2018., gan 2019., gan 2020. gadā, VSAOI nav maksājusi un nestrādā legālu algotu darbu. Ne 2018., ne 2019., ne 2020. gadā tā nav veikusi VAI attiecīgi 1%, 3% un 5% apmērā. Lai varētu saņemt slimnīcas pakalpojumu 2020. gadā, personai ir jāsamaksā VAI par 2020. gadu, kā arī gan par 2018. gadu, gan 2019. gadu. Citādi valsts apmaksātus slimnīcas pakalpojumus nevarēs izmantot, būs jāmaksā no savas kabatas pilna pakalpojuma cena.

Kāpēc mikrouzņēmuma darbinieki un sezonas laukstrādnieki ir riska kategorijā? Lai gan par viņiem maksā VSAOI, tajā nav iekļauta veselības apdrošināšana. Tāpēc, ja vien

viņiem nav kāda cita nodarbošanās, piemēram, algots darbs citā uzņēmumā, kur maksā pilno VSAOI, viņiem pašiem būs jāveic VAI.

Samaksāt VAI varēs, sākot ar 2018. gada 1. septembri. Lai to izdarītu, jāsaņem paziņojums e-veselībā vai arī jāvērsas Nacionālajā veselības dienestā (NVD). Samaksāt varēs gan caur internetbanku, gan arī bankā, pastā vai NVD nodaļās. Jāmaksā būs reizi gadā. Vairāk par samaksas kārtību var izlasīt MK noteikumos "Veselības apdrošināšanas iemaksu veikšanas un atmaksāšanas kārtība".

Tātad – lai 2019. gada 1. janvārī nerastos problēmas saņemt veselības aprūpi **pilnā** apmērā:

- pārliecinies, vai esi to skaitā, par kuriem maksā pilno VSAOI;
- ja neesi to skaitā, – tad neaizmirsti nomaksāt VAI: sākot ar 1. septembri – 51,60 eiro, kā arī ieteicams samaksāt par 2019. gadu 154,80 eiro, citādi 1. janvārī, ja gadīsies nopietni saslimt, var rasties sarežģījumi saņemt atbilstošu palīdzību, – ja maksāsi dienā, kad ļoti vajag atbilstošu aprūpi, var gadīties, ka tikai pēc piecām dienām iegūsi tiesības uz pakalpojumu.

Lai labāk saprastu, vai esi tai grupā, par kuru maksā pilno VSAOI, nodēri ir ielūkoti Sociālās aģentūras mājaslapā, kur pieejama tabula un norādīts, par kurām iedzīvotāju grupām veselības apdrošināšana (1%) jau iekļauta VSAOI maksājumā: [https://www.vsa.lv/media/uploads/UserFiles/pakalpojumi/stradajosa-](https://www.vsa.lv/media/uploads/UserFiles/pakalpojumi/stradajosa-jiem/iemaksu_likmes_sadal_tabula/iemaksu-likmes_sadalijums_pa_veidiem_2018.pdf)

[jiem/iemaksu_likmes_sadal_tabula/iemaksu-likmes_sadalijums_pa_veidiem_2018.pdf](https://www.vsa.lv/media/uploads/UserFiles/pakalpojumi/stradajosa-jiem/iemaksu_likmes_sadal_tabula/iemaksu-likmes_sadalijums_pa_veidiem_2018.pdf).

Pie sava darba devēja jānoskaidro, vai uzņēmums aprēķina un noziņo VID par darbinieka VSAOI. Pašnodarbinātajiem VSAOI ir ne tikai jāaprēķina, bet arī jāsamaksā, lai iegūtu tiesības uz veselības apdrošināšanu. Kā arī **portālā e-veselība varēs pārbaudīt (sākot ar 2018. gada beigām)**, vai esi grupā, kas var saņemt pilno pakalpojumu grozu.

Pašnodarbinātos es aicinu īpaši būt uzmanīgiem, jo likums paredz **izslēgt** personu no veselības aprūpes pakalpojumu saņēmēju datu bāzes, ja pagājuši **trīs mēneši** no brīža, kad persona vairs nav sociāli apdrošināta. Pašnodarbināta persona ir sociāli apdrošināta, ja ir veiktas VSAOI. Cik saprotu, tātad, ja vienu ceturksni nebūs veiktas iemaksas, tad var tikt izslēgts. Tāpēc – vai nu rūpējaties, lai jums būtu katru ceturksni ienākumi un maksājiet VSAOI, vai arī – ja ienākumu ceturksnī nav, – tad jums būs jāmaksā VAI, lai varētu saņemt valsts apmaksātos ārstniecības pakalpojumus.

Sīkāk un uzskatāmāk ar rakstā aplūkoto tēmu var iepazīties Veselības ministrijas mājaslapā http://www.vsm.gov.lv/lv/aktualitates/par_valsts-veselibas_apdrosinasanas_sistemu.

Anda SKADIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas grāmatvedības
konsultante
e-pasts: anda.skadina@llkc.lv
tālrs. 63050226

KONSULTĀCIJAS

PROFESIONĀLAS BEZMAKSAS KONSULTĀCIJAS LAUKSAIMNIEKIEM

Bezmaksas individuālas konsultācijas 1500 eiro apmērā ikvienam lauksaimniekam vai mezsaimniekam. Šādu iespēju jau no aizvadītā gada piedāvā LLKC.

Iespēju individuāli saņemt profesionālu bezmaksas konsultāciju radījis Lauku attīstības plāna (LAP) 2014.-2020. apakšpasākums "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai". Tas paredzēts kā praktisks atbalsts lauksaimniekiem ar mērķi veicināt individuālu konsultāciju saņemšanu:

- par saimniecības, uzņēmuma vai ieguldījuma ekonomisko un ekoloģisko rādītāju uzlabošanu;
- par nekaitīgumu klimatam un noturību pret klimata pārmaiņām;
- par savstarpējās atbilstības prasību ievērošanu.

Projekta ietvaros iespējams saņemt konsultācijas augkopībā, lopkopībā, mežsaimniecībā un ekonomikas nozarē.

Lai saņemtu konsultācijas lauksaimniecībā, jāsaazinās ar tuvāko LLKC biroju, savukārt par mežsaim-

niecības jautājumiem – ar Meža konsultāciju pakalpojumu centru.

Eiropas apmaksātās konsultācijas būs pieejamas vēl līdz 2019. gada nogalei. Tādēļ aicinām lauksaimniekus un mezsaimniekus izmantot iespēju saņemt profesionālu bezmaksas konsultāciju savas saimniecības vai uzņēmuma ilgtspējīgas un ekonomiski izdevīgas saimniekošanas nodrošināšanai.

Konsultantu saraksts pieejams www.llkc.lv sadaļā NODERĪGI/ Profesionālas bezmaksas konsultācijas.

LAUKU ATTĪSTĪBA

MĀRTIŅŠ ELSTS APŅĒMĪGI DARBOJAS DĀRZKOPĪBAS NOZARĒ

“Laukos ir, ko darīt,” tā par dzīvi un darbu laukos saka Priekuļu novada jaunais lauksaimnieks Mārtiņš Elsts, kurš apņēmis darboties dārzkopības nozarē.

Dārzkopība – no paaudzes paaudzē

Priekuļu novada Jaunraunas pagasta jaunais lauksaimnieks Mārtiņš Elsts saimniecisko darbību reģistrējis 2016. gada nogalē, tomēr ar lauksaimniecību un dārzkopību saistīts jau kopš bērnības, kad palīdzēja vecāku saimniecībā, kas nodarbojas ar lauka dārzu un puķu stādu audzēšanu. Pēc vidusskolas beigšanas Mārtiņš devies uz Bulduru dārzkopības vidusskolu, kur apguvis dārznieka profesiju, un pēc skolas beigšanas atgriezies atpakaļ saimniecībā, kur lēnām sācis īstenot savas idejas un saimniekot neatkarīgi no vecākiem. Stādu audzēšanai pārņemta viena no vecāku siltumnīcām, kā arī iegādātas divas jau gatavas konstrukcijas siltumnīcas, kur audzēt tomātus un gurķus. Ziemā arī viņš pats būvē siltumnīcu konstrukcijas, kas atbilst paša vēlmēm un vēlamajam rezultātam.

Attīstībai palīdz projektu sniegtās iespējas

Kad 2017. gada pavasarī tika izsludināta projektu otrā kārtā LAP investīciju pasākumam “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”, Mārtiņš sapratis, ka tā ir iespēja, kas noteikti jāizmanto. Tā kā gan stādu audzēšanā, gan siltumnīcu

Mārtiņš Elsts kopā ar dēlu

dārzu audzēšanā dominējošais ir roku darbs, tad projektā izvirzītā prioritāte bija roku darba samazināšana un zemes apstrādes procesu mehanizācija. Projekta ietvaros iegādāts mini traktors *Yanmar F-215* ar frēzi, ar kuru iespējams sagatavot augsni siltumnīcās. Iegādāts arī kultivators, pļaujmašīna, transporta kaste, miglotājs un kravas automašīna *Opel Vivaro* produkcijas pārvadāšanai. Mārtiņš, tāpat kā daudzi citi mazie lauksaimnieki, uzskata, ka šis projekts ļoti palīdzējis mazajiem lauksaimniekiem iegādāties nepieciešamo tehniku, un iegādi atvieglojis nosacījums, ka drīkst pirkt arī lietotu tehniku labā stāvoklī. Tehnikas iegāde samazina roku darbu,

līdz ar to arī produkcijas pašizmaksu, kas ir būtisks cenas veidošanās faktors.

Galvenā produktu realizācijas vieta – Cēsu tirgus

Mārtiņa saimniecībā audzēto produkciju galvenokārt var iegādāties Cēsu tirgū. Pavasarī, no maija sākuma, tiek tirgoti puķu un dārzu stādi, vēlāk stādiem līdzās parādās pirmās zemes, bet tad to visu nomaina svaigi un gardi tomāti, gurķi un citi dārzeņi. Mārtiņš uzsver, ka liela nozīme tomātu un gurķu audzēšanā ir pareizo šķirņu izvēlei, jo cilvēks, kurš pēc tomātiem un gurķiem nāk uz tirgu, nāk pēc garšas.

► 7. lpp.

Siltumnīca, kurā tiek audzēti tomāti

Jaunā tomātu raža

Foto: no Mārtiņa Elsta personīgā arhīva

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

6. lpp.

Pircēju gaumes, protams, ir dažādas, tomēr galvenā ir garša. Par pircēju daudzumu Mārtiņš nesūdzas, jo viss izaudzētais tiek veiksmīgi realizēts.

Pamazām tiek veidota sadarbība ar restorāniem, kas novērtē Latvijā audzēto produktu izcilās garšas īpašības un svaigumu. Restorāniem ir atšķirīgas vēlmes no ikdienas patērētājiem pēc produkcijas veidiem, kas parastās lauku saimniecībās nemaz nav pieejami. Tiek audzēti krāsaini burkāni, bietes, kabaču ziedi

“Cukurpuķes” jeb stēvijas stādi

Krāsainas bietes restorāniem

Mārtiņš Elsts, novācot cūku pupu ražu

un daudz kas cits. Šis pieprasījums pamudinājis arī Mārtiņa sievu Sintiju izmēģināt ko jaunu, un arī viņai jau ir savas idejas par produktu veidiem, ko piedāvāt restorāniem. Viens no šādiem produktiem jau ir tapis un pieejams tirgū – kristalizēti atraitnīšu ziedi.

mūsdienās, kad tik bieži dzirdam, ka laukos nav ko darīt, Mārtiņš nesūdzas ne par darba trūkumu, ne par produkcijas realizāciju un pieprasījumu. Tā vietā, lai sūdzētos, tiek domāts par saimniecības attīstību un produkcijas klāsta paplašināšanu, kā arī par papildu investīciju piesaisti. Mārtiņš ir pārliecināts, ja dara, tad viss izdodas arī laukos! **■**

Ekonomiskā attīstība lauku apvidos

Diezgan sarežģīts ir dažādu procesu un apstākļu kopums, ko paši lauksaimnieki, diemžēl maz var ietekmēt. Bet

Gunda KAZEROVSKA,
LLKC Cēsu nodaļas
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts:
gunda.kazerovska@llkc.lv
tālr. 64130023

AUGKOPIĒBA

GRAUDI BŪS RUPJĀKI, BET NE RAŽĪGĀKI

Šīgada sausums un karstums, kas lielākajā valsts daļā valdīja aprīlī, maijā un jūnijā, būtiski ietekmēs graudu ražu, – Eiropas Komisija prognozē, ka kviešu raža Latvijā samazināsies par 9 procentiem. Arī LLKC augkopības speciālistu jūlija vidū veiktie apsekojumi liecina, – vasarāji, it īpaši Kurzemē, šogad cerojuši maz, vai nav cerojuši vispār, kas uz labu ražu cerēt neļauj.

Oskars Balodis, LLKC Augkopības nodaļas vadītājs: “Maijs un jūnijs ir tie mēneši, kad graudaugiem praktiski noformējas raža, izveidojas attiecīgo stiebru skaits uz kvadrātmētru un graudi vārpās. Būtiskākais šajā procesā ir mitrums, kura šogad trūcis praktiski visos laukos. Sausuma ietekmē Kurzemē vasaras rapsis maz zarojies, daudzi ziedi tukši, un tie nobirst. Biezība vasarājiem arī nav apmierinoša. Vidzemē un Latgalē atkarībā no tā, kur nokrišņi tikuši vairāk, lauki

UZZIŅAI. Kultūraugu ražas prognozēšanu LLKC Augkopības nodaļas speciālisti veic, pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumiem Nr. 30 “Kultūraugu ražības prognozēšanas, lauksaimniecības statistikas izlases apsekojumu veikšanas un bruto seguma aprēķināšanas kārtība”. Kultūraugu ražības prognozes tiek veiktas desmit galvenajiem Latvijā audzētajiem kultūraugiem: ziemas kviešiem, vasaras kviešiem, rudziem, tritikālei, vasaras miežiem, auzām, griķiem, vasaras rapsim, ziemas rapsim un kartupeļiem. Prognozes tiek veiktas trīs reizes: divas reizes tiek apsekoti kultūraugi uz lauka, bet trešo reizi pēc kultūraugu novākšanas tiek veikta aptauja par iegūto ražību. Ziemājiem prognozes tiek veiktas maijā, jūlijā un augustā, vasarājiem jūnijā, augustā un septembrī, kartupeļiem jūlijā, augustā un oktobrī.

izskatās apmierinoši, tomēr mitrums, kas sagaidīts jūnija beigās un jūlija sākumā ļauj cerēt vien uz lielāku graudu rupjumu. Savukārt Zemgalē mitruma trūkumu vizuāli tik ļoti novērot nevar, jo šajā reģionā vairāk dominē ziemāju labības, kas spēja izmantot agro pavasara mitrumu.”

Ražas potenciālo samazinājumu apliecina arī prognozētie ražības rādītāji pērn un šogad.

Vasaras kvieši – Kurzemē no 3,1 t/ha uz 2,0 t/ha, Zemgalē no 4,6 t/ha uz 3 t/ha, Vidzemē no 4,2 t/ha uz 2,5 t/ha,

Latgalē no 3,8 t/ha uz 2,3 t/ha.

Vasaras mieži – Kurzemē no 2,8 t/ha uz 1,7 t/ha, Zemgalē no 3,9 t/ha uz 2,8 t/ha, Vidzemē no 4,2 t/ha uz 2,5 t/ha, Latgalē no 3,5 t/ha uz 2,5 t/ha.

Kopējās graudaugu platības arī šogad ir 703,5 tūkstoši hektāru. Jāpiezīmē, ka visā valstī jau uzsākta ziemas miežu novākšana. Sausuma ietekmē to graudi gan ir sīkāki, nekā vajadzētu, līdz ar to ražas būs vērtējamā kā apmierinošas. **■**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

DĀRZKOPĪBA

KRŪMMELLENES JAUNĀKAIS BRĀLIS SAUSSERDIS, 2. DAĻA

Sausserži ir ogulāju kultūra, kurai nav ļoti augstu audzēšanas prasību, katrā ziņā, tās nav īpaši sarežģītākas nekā jau mums labi zināmajām citām ogulāju kultūrām. Sausserži ir pieticīga kultūra, bet tomēr audzēšanas īpatnības ir arī tai.

SAUSSERŽU AGROTEHNIKA

Mitruma režīms

Lai nodrošinātu labas ražas, ir jārēķinās ar labu mitruma režīma nodrošinājumu. Sausums samazina krūmu augšanu un attīstību, ievērojami cieš arī ogu kvalitāte un sarūk to izmērs. Ogām pasliktinās garša. Mazāks ir viengadīgo dzinumu augšanas periods, tie priekšlaicīgi apstājas augšanā, līdz ar to ir īsāki, mazāk pumpuru ieriešas nākamajam gadam. Tikpat kaitīgs sausseržiem ir pārmērīgs mitrums, tie necieš gruntsūdens līmeni augstāku par 1 m no augsnes virskārtas. Tātad sausseržiem nebūs piemērotas vietas ar nepietiekošu mitrumu, ja vien netiek iekārtota laistīšana, un vietas, kuras ir pārmitras un kurās var sakrāties nokrišņu ūdeņi bez iespējas tiem aizplūst. Jāatzīst, ka 2017. gada vasaras otrā puse un rudens bija ļoti nelabvēlīgi sausseržiem, taču arī tik slapjā dārzā tie izturēja godam, ieskaitot pārziemošanu.

Augsnes prasības

Augsnes, kas ir piemērotas sausseržu audzēšanai, var būt dažādas pēc mehāniskā sastāvā. Nebūs piemērotas smilts augsnes sliktā ūdens nodrošinājuma dēļ un smagas un blīvas māla augsnes. Jebkuras citas augsnes, kurās var nodrošināt labu gaisa un ūdens režīmu, būs piemērotas sausseržu audzēšanai.

Foto: Māris Narvils

Deserts ar sausseržiem

Sausserži gatavi novākšanai

Barības elementu nodrošinājums

Kā jebkurai citai ogu kultūrai pirms stādu stādīšanas ir nepieciešama augsnes uzlabošana. Ieteiktu izmantot zaļmēslojumu, ne tikai eļļas rutkus vai baltās sinepes, bet kādus no maisījumiem, kuri ir paredzēti dziļai augsnes ielabošanai un atveseļošanai kā AU-DZI un AU-VEL, vai citus, kas ir pieejami tirgū. Kā organisko mēslojumu vajadzētu izmantot kompostētus kūtsmēslus vai kompostu, bet arī ne vairāk kā 30–35 t/ha. Lai arī augsnes struktūra ir svarīga, tomēr arī barības elementiem augsnē ir jābūt.

Sausseržiem patīk, ja ir labs fosfora nodrošinājums, jābūt vismaz vidējam kālija nodrošinājumam. Ja tiek dots organiskais mēslojums, tad fosforu (P_2O_5) tīrvielā dod 40 kg/ha, bet kāliju (K_2O) 60 kg/ha Sausseržiem vajag viegli skābu līdz neitrālu augsnes reakciju. Slāpekli vajadzētu dot ne vairāk kā 60 kg/ha tīrvielas. Ar šādu mēslojuma "paketi" pietiks diviem gadiem. Slāpekļa mēslojums ir jālieto ļoti uzmanīgi, jo tas stimulē dzinumu veģetatīvo augšanu, kas savukārt izraisa pārmērīgu krūmu sabiezināšanos. Sekas būs sliktāka ogu kvalitāte un vairāk darba pie zaru izgriešanas, kas sadārdzinās audzēšanas izmaksas.

► 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

Sākoties ogu ražošanai pavasarī, kā pirmo papildmēslojumu maija sākumā dod sekojošus organiskos mēslojumus – liellopu vircu, kas atšķaidīta 1:5, vai putnu mēslus 1:10. Otro papildmēslojumu dod uzreiz pēc ziedēšanas, izmantojot tos pašus mēslojumus, ko pirmajā reizē. Šajā laikā ir nepieciešams arī kālija sulfāts, varbūt arī tāds, ko var izmantot bioloģiskajās saimniecībās. Ja plānots izmantot tādu mēslojumu kā koksnes pelni, tad tos dod vasaras beigās vai, vēlākais, septembrī puslitrū uz augu. Pelnus nepieciešams ierušināt, vēlams mitrā augsnes virskārtā. Ja ir slikts nodrošinājums ar fosforu un kāliju, tad katru gadu septembrī ir jāveic mēslošana, nodrošinot šos barības elementus.

Stādīšana un stādīšanas attālumi

Parasti stādīšanai tiek izmantoti divgadīgie stādi. Līdzīgi kā ogulājiem, jau pirms stādīšanas ir jāizlemj, kā tiks vākta sausseržu raža, jo būs atšķirības stādīšanas attālumos. Vācot ar kombainu, pirmkārt vajadzēs izvēlēties sausseržu šķirnes ar izturīgu miziņu un kas nebirst. Tad stādīšanas shēmai ir jābūt 0,6–4 m vai 4166 augi/ha. Tik tuvu krūmi ir jāstāda tāpēc, ka kombains, zarus kratot, noliec un tāpēc, lai krūma zari netiktu pastiprināti izlauzti, bet atspiestos pret nākamo krūmu, tie jāstāda tik tuvu. Ja plānots stādīt mazāku platību un raža tiks vākta ar rokām, krūmi rindā var tikt stādīti retāk. Stādīšanas bedre ir jāveido tā, lai beigās stāda sakņu kakls atrastos līdz ar augsnes virskārtu. Stādot lielākas platības, var izmantot tos pašus stādītājus, ko izmanto upenēm. Stādot ar rokām, veido 40x40x40 bedri. Apakšējā daļā iestrādā organisko mēslojumu. Tad liek augsni un augšējā daļā vienmērīgi iemaisa minerālmēslus. Lielās platībās organisko mēslojumu iestrādā apdabes zonā. Ja plānots izmantot vermikompostu, lai labāk norisētu sadalīšanās process un straujāk pieaugtu augsnes mikrobioloģiskā aktivitāte, to vajadzētu piejaukt klāt organiskajam mēslojumam. Ja ir pieejami mulčas materiāli, tad ir labi stādījumu nomulčēt ar šķeldu, ko papildina reizi trijos gados.

Krūmu veidošana un kopšanas darbi

Kamēr sausserži aug pirmajā posmā, nekāda īpaša to veidošana nav nepieciešama. Jāatceras, ka sausserži ir tā kultū-

Foto: Māris Narvils

Sausserži Skiernovices dārzkopības institūtā

ra, kam ziedpumpuri veidojas dzinumu galos, tāpēc nekad nekādos gadījumos nedrīkst veikt dzinumu īsināšanu. Līdz 7.–8. gadam izgriež tikai mehāniski bojātos un slimos zarus. Vēlāk tā visbiežāk ir veco zaru retināšana. Vienmēr dzinumus izgriež pilnībā, līdz pamatzaram vai līdz augsnes virskārtai. Par pilnīgu krūmu atjaunošanu viedokļi dalās. Vieni saka, ka var nogriezt praktiski līdz zemei. Otrs viedoklis, ka jānogriež visi zari līdz 0,5 m augstumam. Sausserdis ir ļoti atsaucīgs uz laistīšanu. Lai laistīšanu varētu samazināt, jāizmanto mulča.

Kā uzlabot ogu kvalitāti

Nesabiezīnāt krūmus, krūmā ar retāku zarojumu ogas vienmēr būs lielākas un sulīgākas. Nepieciešams labs mitruma nodrošinājums, jo sausumā ogas izteikti kļūst rūgtākas, jo sevišķi šķirnēm, kam vecāku augos ir Kamčatkas sausserdis.

Apputeksnēšanās

Šī ir kultūra, kurai tas ir viens no noteicošajiem faktoriem labas ražas veidošanā. Tādēļ šķirņu savstarpējā atbilstība ir viens no noteicošajiem faktoriem labu ražu veidošanā. Mazās platībās tas nozīmē, ka, jo vairāk šķirņu, jo labāks rezultāts. Lielās platībās tas neder, tur šķirnes stāda pēc stingri noteiktām shēmām. Sausseržus apputeksnē gan bites, gan kameņes. Sevišķi efektīvas ir kameņes, jo darbojas, praktiski neskatoties uz laika apstākļiem, kamēr bišu darbību tie var ļoti ietekmēt. Interesants ir veids, kā apputeksnētājus kukaiņus piesaistīt augiem. Uz 10 litriem ūdens izšķīdina 2 ēdamkarotes cukura un ziedēšanas laikā augus apsmidzina. Lielākam efektam augus apsmidzina 2–3 reizes.

Ražas veidošanās

Šķiet, ka no ogulājiem sausserdis ir rekordists ražas veidošanas ātrumā. Ziedēt tas sāk, vēl pirms pilnībā ir izplaukušas lapas. Jau 30–40 dienas pēc noziedēšanas pirmās ogas ir gatavas. Pirmajos 2–3 gados sausserdis aug ne pārāk strauji. Arī ogu raža veidojas līdzīgi. Ir šķirnes, kurām jau uz stāda ir pa kādai ogaī, un ir tādas, kuras tikai pēc iestādīšanas otrajā gadā dos pirmās ogas. Jaunajām šķirnēm ir raksturīgs ātrāks ražas veidošanās sākums. Pirmajos gados raža no krūma ir pavisam neliela – 100–300 g, bet ap sesto gadu tā jau var sasniegt kilogramu. Jaunākās šķirnes dod jau 3 kg, bet atsevišķos gados pie labvēlīgas apstākļu sakritības var iegūt pat 4–5 kg ogu. Lielākajai daļai šķirņu ogas nogatavojas pakāpeniski divu nedēļu laikā. Tas ir ērti, ja ogas izmanto svaigam patēriņam, bet galīgi neder mehanizētai novākšanai. Jaunākajām šķirnēm ir raksturīga daudz vienmērīgāka ienākšanās.

Otrreizējā ziedēšana

Tā kā sausserži ļoti agri zied, tad dažkārt siltos rudenos var tikt novērota atsevišķu šķirņu ziedēšana. Tāda var būt tādām šķirnēm kā 'Sipička' un 'Goluboje Vereteno'. Zied tie ziedi, kas novietojušies dzinumu galos. Tas spēcīgi ietekmē nākamā gada ražu, tā var būt pat reizes trīs mazāka.

Stādījumu mūža ilgums

Sausserži, līdzīgi kā krūmellenes, ir īsti ilgdzīvotāji, jo, piemēram, savvaļā tie var sasniegt pat 100 gadu vecumu. Vai tas ir iespējams kultūras stādījumā? Viss ir atkarīgs no audzēšanas tehnoloģijas. Ja tie tiek intensīvi mēslojami tikai ar minerālmēsliem un organiskais mēslojums netiek dots vispār, tad krūmi priekšlaicīgi noveco. Krūmi pilnu ražu sāk dot 7–10 gadu vecumā, bet jaunās šķirnes pat vēl ātrāk. Ap 20–25 gadiem var veikt krūmu pilnīgu atjaunošanu, apgriežot pilnībā. Stādījumu var uzturēt cilvēka mūžu un vēl ilgāk.

Par šķirnēm un to būtiskākajām īpašībām, kā arī savstarpējo apputeksnēšanos – nākamreiz. **■**

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tāl. 29609943

PUTNKOPĪBA

TĪTARU AUDZĒŠANA – NAV VIEGLI BŪT PIRMAJĒM

DALĪBNIEKS

SVETLANA un RINALDS BUKŠI Sējas novadā audzē ap 1000 BIG-6 šķirnes tītarus.

No malas izklausās vienkārši – izlemju saimniekot, audzēšu tītarus. Lielie zemūdens akmeņi atklājas, kad pirmie putnēni par dārgu naudu atvesti mājās un... nobeigušies no stresa, jo fermas pagalmā iedarbinātā traktora troksnis bijis par skaļu. Tāpat vajadzējis pierast pie cāļu barošanas pēc pulksteņa – ik pēc divām stundām. Tad uzbūvēta kautuve, jo Latvijā tādas, putnu apstrādei atbilstošas, nav un kādēļ lai būtu, ja lauksaimniecības datu reģistros pat pozīcijas “tīturu ganāmpulks” sākumā nav bijis. Tad radušies sarežģījumi ar barības sastāvu un vēl citas problēmas.

Ar kaimiņvalstu atbalstu un savu prātu

– Vai tagad, pēc trīs gadu pieredzes, jau varat teikt, ka protat audzēt tītarus?

Rinalds: – Tagad precīzi zinu vien to, ka tīturu audzēšana ir ļoti nopietna lieta. Sliktākais, ka nebija, kam paprasīt padomu. Protams, ar tādiem apjomiem, kā tīturu saimniecību plānojām veidot mēs, Latvijā neviens nenodarbojas. Diemžēl pat ar nelielu pieredzi esošie negribēja dalīties. Tā kā mūsu mērķis bija tītarus audzēt bioloģiski, ceļš uz zināšanām veda caur interneta resursiem. Atradām domubiedrus Ukrainā, pēc tam Polijā, sazinājāmies ar putnkopības profesoriem Austrijā, Vācijā, uzklaušījām viņu atziņas un pieredzi.

– Kā ārvalstīs uztvēra latviešu amatierus, ja tur ir tīturu fermas ar miljoniem putnu?

– Saprotoši. Ar mūsu tūkstoti līdz viņu mega fermām, protams, bezgala tālu, taču pareizo virzienu, joprojām mācoties, esam atklājuši un zinām, uz ko jāiet. Nav jau trūcis arī savdabīgu brīžu – sarunājām ar firmu Polijā, ka brauksim pirkt nepilnu simtu tītārēnu. Pēc tam internetā noskaidroju, ka šī firma gadā pārdod vismaz 80 miljonus cāļu... Lai nu kā – padomus gan poļu tīturu audzētāji neliedza, īpaši, kad uzzināja par mūsu bioloģisko novirzienu.

Foto: Iveta Tomšone

Rinalds Bukšs lepojas ar savu tīturu ganāmpulku

SVETLANA UN RINALDS BUKŠI

- SIA “Zvirgzdkalni RB” īpašnieki Sējas novada Sējas pagastā;
- nodarbojas ar BIG-6 šķirnes tīturu audzēšanu (ap 1000 tīturu gadā);
- vienīgā bioloģiskā tīturu audzēšanas saimniecība Latvijā;
- tītārēnus pērk no bioloģiskās saimniecības Austrijā, kurā olu ražošana notiek ar putnu mākslīgo apaugļošanu;
- “Zvirgzdkalnos” ir atzīta tīturu kautuve un mājražošana;
- zeme ap 20 ha, kur audzē zālājus.

Svetlana Bukša

Tāpat skaidroja, ar ko barot, ko darīt, ja tītari saslimst. Tad vēl ir gadījušies amizanti brīži ar cālīšiem uz robežas. Ārā ziema, sals kārtīgos mīnusos, bet mēs mašīnā izģērbusies kā vasarā, jo ir karsti – 35 grādi plusos. Tas tītariņu dēļ, kam vēl nav termoregulācijas. No inkubatora Polijā, šobrīd Austrijā, līdz mūsu fermai ir jāpagūst atvest diennakti veci putnēni, kamēr viņi vēl barojas no olas dzeltenuma.

– Ar ko barojat tagad?

– Austrijā mums izstrādāja īpašu bioloģisko recepti. Barība ir speciāla, dārga. Kādu laiku to pirkām gatavu, bet tad sākām ražot un miksēt paši, jo atklājās, ka gatavajā ne vienmēr ir iekšā sastāvdaļas, kas uzrakstītas pavadzīmē. Tā atkal bija viena no kļūdām un pašiem jauna pieredze, ko var darīt un ko labāk nedarīt. Lieki teikt, ka šī pieredze krietni paplūcināja mūsu budžetu. Tagad bioloģiski audzētus graudus

pērkam no maizes cepējiem, zemnieku saimniecības “Ķelmēni”. Bioloģiski audzētu soju pērkam Vācijā, saliekam visu receptē paredzēto, un tītari gan ēd labāk, gan barojas ātrāk. Barību gatavojam atbilstoši putnu vecumam: 0–4 nedēļas veci, 4–8 un 16–24. Pirmajā nedēļā cāļus barojam ik pēc divām stundām, nākamajā pēc trīs, bet pēc diviem mēnešiem barošana notiek visiem putniem divas reizes dienā. Kautam pusgadu vecus.

Īpaši tītari – īpaša attieksme

– Kādēļ jūs teicāt, ka bioloģiski tītarus audzēt ir sarežģītāk?

– Tādēļ, ka ir tikai viena bioloģiskajām saimniecībām selekcionēta šķirne BIG-6. Dažviet, lai izklausās skaistāk, tos sauca par “baltajiem platkrūšu tītariem” un vienīgi šiem putniem uz krūtīm ir zīme – melns izaugums.

► 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 10. lpp.

Šķirne radusies Francijā un ir gana cimperlīga kā barošanas, tā laika apstākļu ziņā. Nedrīkst būt mitrums, caurvējš, karstums, trokšņi – tītars var nomirt. Nedrīkst dot neko sāļu.

– **Kāpēc bija lēmums sākt audzēt tītarus, turklāt bioloģiski, nevis, piemēram, aitas vai govīs?**

– Pirmsākumā mūsu lauksaimniecība bija avenu audzēšana. Savukārt lopkopībai par maz zemes. Mana mamma kolhoza juku laikos bija nopirkusi netālu no mājas esošo govju fermu, es pamazām sāku to pārveidot, līdz uzradās doma par tītariem. Uz tādu virzienu uzvedināja draugi, paziņas, kuru bērniem ir alerģija pret dažiem pārtikas produktiem. Mēs jau paši arī bijām ēduši veikalā pirktu tītaru gaļu, bet līdzko pagaršojām savējo – kā diena pret nakti. To apgalvo arī visi mūsu klienti, kam piegādājam šo diētisko produkciju Straupes, Kalnciema tirgos, bio-eko produktu veikalos, interneta vietnē svaigi.lv.

– **Jūs šobrīd piedāvājat ne tikai sadalītu, jēlu tītara gaļu, bet arī jau gatavu produkciju. Tātad ir mājražošana?**

– Arī šādu soli veicināja pircēju pieprasījums. Daudzi vēlas jau gatavus cīsiņus, pelmeņus, desu, buljonu – cilvēki ir aizņemti, un šādu, jau gatavu, ēdienu viegli vakariņām uzsildīt. Kulinārijā ir ļoti plašas un daudzveidīgas iespējas tītara gaļas izmantošanai. Tādēļ izveidojām telpas un nu mums ir Pārtikas un veterinārā dienesta sertificēta un atzīta mājražošana. Ideju mums daudz, mērķis ir, jāstrādā.

“Zvirgzdkalnos” tītaru atspalvošanai tiek izmantota vistām paredzēta spalvu plūckšanas iekārta, taču drīz te būs jauna, krietni lielāka, speciāli tītariem gatavota

Adrians Bukšs (attēlā) ar māsu Aurēliju ir lielākie palīgi vecākiem gan darbos fermā, gan tirdziņos, gan tītaru olu savākšanā

Gaļas iznākums – 83%

– **Tītariem ir daudz gaļas?**

Svetlana: – Tītariem gaļas iznākums ir 83%. Nekam citam nav tik liels. Ekskluzīvās daļas ir fileja un šķiņķi. Kauli aug 1,5 mm diennaktī. Protams, ja jau tā ēd, tad arī aug.

– **Jūs gatavojat graudu barību, vārāt putras, dodat biezpienu. Vai ir arī kāds našķis?**

– Vai, parādi tikai zaļos lociņus! Tā ir īpaša delikatese, un putni uz lociņiem raujas gandrīz kā kaķis uz baldriānu. Lociņi ir arī veselīgi, bet nevar jau tādām barām pieaudzēt, tāpat kā kāpostus, kas arī tītariem garšo. Vēl audzējam lucernu, ko rullējam skābsienā.

Tītarus “Zvirgzdkalnos” kauj paši

– **Ko darāt, ja kāds putns jāarstē?**

– Galvenokārt jau tītariem, tāpat kā jebkuriem putniem, ir parazitāri. Pret tiem palīdz ķiploki, ingvers, oregano. Pie reizes šie produkti stiprina arī kaulus.

– **Spalvas arī kaut kur izmanto?**

– Nē. Pieļauju, ka ir šajā ziņā pasaules pieredze, taču tik lielu darbu mēs paveikt nevaram. Spalvas ir jāmazgā, jādezinficē, jāžāvē. Nē, nesam pat domājuši par izmantošanu. Dažreiz pa kādai paprasa makšķernieki, rokdarbnieki.

– **Kāda nākotnē varētu būt jūsu saimniecība?**

– Gribam izveidot ziemas dārzu, gribam, lai pie mums brauc tūristi. Tītari ir ļoti interesanti, skaisti un savdabīgi putni. Tagad jau arī paciemoties ierodas skolēni, pieredzes apmaiņā lauksaimnieki.

– **Jums brīvdienas arī ir?**

– Nav gan. Tā kā palīgus pat par labu algu nevaram dabūt, tad strādājam paši: es, vīrs, vīra vecāki un mūsu bērni. Vienīgais izklaides brauciens pagaidām ir uz Austriju pēc cāļiem. Tad ieplānojam mazliet laiku pabūt Vīnē. ■

Ilze Galkina

Raksts no LLKC žurnāla
“Latvijas Lopkopis”

MEŽSAIMNIECĪBA

UZMANĪGI AR UGUNI MEŽĀ!

Šogad neparasti karstā un sausā laika dēļ Valsts meža dienests (VMD) noteicis meža ugunsnedrošā laikposma sākumu visā valsts teritorijā, sākot jau ar 27. aprīli. Šajā laikā meža īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem jānodrošina ugunsdrošības noteikumu prasību ievērošana mežā.

Šogad līdz 1. augustam pavisam ir reģistrēti jau vairāk nekā 685 meža ugunsgrēki, kopējā uguns skartā meža zemes platība ir 1046 ha, t. sk. 770 ha Ādažu poligons.

Šajā vasarā sauso laika apstākļu dēļ izcēlušies vairāki vērienīgi ugunsgrēki, kuru ierobežošanai un dzēšanai bija nepieciešami ievērojami resursi. Tā jau jūnija sākumā izcēlās vērienīgs ugunsgrēks Ādažu poligonā, kur uguns skartā platība bija vairāk nekā 700 hektāru, un tā ierobežošana un dzēšana ilga gandrīz veselu nedēļu. Tad pat Kurzemē, Pampāļu pagastā, nodega mežs septiņu hektāru platībā, lielākā daļa jaunaudzes un šogad iestādītais mežs. Savukārt, turpinoties karstajam laikam, jūlijā izcēlies milzīgs ugunsgrēks Talsu novada Valdgales pagastā purvā un pārņēma arī ievērojamas meža platības.

Jāievēro ugunsdrošības prasības

Lai arī vasara iet uz otru pusi, tomēr ilgstošais sausums atsevišķās vietās Latvijā mežā ir izkaltējis augsni vairāk nekā viena metra dziļumā. Meži, kas aug uz kūdras augsnēm, no sausuma ir cietuši visvairāk. Lai izvairītos no ugunsnelaimes, visiem iedzīvotājiem ir jāievēro ugunsdrošības prasības līdz ugunsnedrošā laikposma beigām, par kuru informē Valsts meža dienests.

Uzturoties mežos un purvos, aizliegts:

- nomest degošus vai gruzdošus sērkokciņus, izsmēkus vai citus priekšmetus;
- kurināt ugunscurus, izņemot īpaši ierīkotas vietas, kas nepieļauj uguns izplatīšanos ārpus šīs vietas;
- atstāt ugunscurus bez uzraudzības;
- dedzināt atkritumus;
- braukt ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem pa mežu un purvu ār-

Foto: Z. Jaunkļis

pus ceļiem;

- veikt jebkuru citu darbību, kas var izraisīt ugunsgrēku.

Bez saskaņošanas ar Valsts meža dienesta mežniecību nedrīkst veikt jebkādu dedzināšanu, kas, radot dūmus, var maldināt uguns novērošanas darba veicējus.

Meža izstrādātājiem jāatceras, ka šādos laika apstākļos cismā dedzināt ciršanas atliekas aizliegts, kā arī jāuztur atbilstošā kārtībā mežizstrādes tehnika. Meža īpašniekiem ir jāparūpējas, lai meža ceļi un stigas būtu atbrīvoti no sagāztajiem kokiem un krūmiem, lai nepieciešamības gadījumā meža ugunsdzēsības automašīnām būtu iespējams brīvi pārvietoties. Tāpat meža īpašniekiem ir jāzina, ka pēc meža ugunsgrēka likvidācijas viņa mežā, meža īpašnieka pienākums ir veikt meža ugunsgrēka vietas uzraudzību. Tāpat ieteikums meža īpašniekiem ir biežāk apsekot savus īpašumus, īpaši ceļu, upju un ezeru tuvumā, kur uzturas vairāk ogotāju un atpūtnieku. Jo, kā zināms, galvenais ugunsgrēku izcelšanās iemesls ir cilvēku neuzmanīga rīcība ar uguni. Pēc Valsts meža dienesta informācijas, 76% gadījumu meža ugunsgrēka izcelšanās iemesls bijis cilvēku neuzmanīga rīcība ar uguni, bet 9% gadījumu tā bijusi ļaunprātīga dedzināšana.

Par ugunsdrošības prasību neievērošanu var piemērot administratīvo, civiltiesisko un arī kriminālo atbildību.

Kā rīkoties, ja deg mežs

Ja mežs aizdegas ugunscura kurināšanas rezultātā, uzreiz tas jāmēģina nodzēst, sitot liesmas ar zariem vai

segu. Sitieni jāveic slīpi izdegušā laukuma virzienā. Ja uguni nodzēst nav iespējams, nekavējoties jābrīdina citi un steidzīgi jāatstāj ugunsgrēka vieta. Perpendikulāri uguns izplatīšanās virzienam jādodas uz ceļu, meža stigu, lauku vai ūdenskrātuves krastu.

Ja aiziet no uguns nav iespējams un tuvumā ir ūdens, tad jāiegremdējas tajā vai jāapsedzas ar samitrinātu apģērbu. Ja atrodaties meža laukumā, jānoliecas pēc iespējas tuvāk zemei, kur gaiss ir mazāk sadūmots. Nokļūstot drošā vietā, jāpaziņo par meža ugunsgrēku, zvanot pa tālruni **112**.

Ja meža īpašnieka mežā ir bijis ugunsgrēks, tad izdegušās platības atjaunošanai ir pieejams ES atbalsts apakšpasākuma "Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana". **Atbalstu piešķir** par meža atjaunošanu platībā, kurā atbilstoši VMD atzinumam ir konstatēts ugunsgrēks vai dabas katastrofa (vējgāze, vējlauze, sniega un ledus radītie postījumi). Plašāka informācija par ES atbalstu – www.lad.gov.lv.

Parasti ugunsnedrošais laikposms ilgst līdz septembra vidum vai beigām. Tomēr, iestājoties vēsākam un mitram laikam, vēl būtu jāuzmanās ar uguni mežā, jo, kūdrai aizdegoties, tā var gruzdēt vēl ilgu laiku.

Raksta sagatavošanā izmantota Valsts meža dienesta informācija. **■**

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece
informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine
@mkpc.llkc.lv
tālr. 63050477

BRISELES GAITEŅOS

LIELLOPU TIRGŪ – TRAUŠLA STABILITĀTE

Lai arī liellopu cenas ES tirgū tiek vērtētas kā salīdzinoši zemas, cerības vieš neliels pieprasījuma kāpums un eksporta pieaugums.

Liellopu, teļu un cūkgaļas tirgus situācija vērtēta Eiropas Komisijas darba grupā “Gaļas tirgus observatorija”, kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes pārstāve Dzintra Lejniece. Eksperte informē, ka attiecībā uz liellopu un teļa gaļu darba grupā secināts, – tirgū joprojām ir traušls līdzsvars. Ražošanas apjo-

ma pieaugums 2018. gada pirmajā pusē samazināja cenas, tādēļ dažās dalībvalstīs liellopu gaļas ražotājiem joprojām ir finansiālas grūtības. Pozitīvs aspekts ir pieprasījuma pieaugums ekonomiskās situācijas un ES eksporta rezultātu dēļ. Tiek atvērti jauni noieta tirgi, un dzīvliellopu eksportam joprojām ir būtiska nozīme iekšējā tirgus līdzsvarošanā.

Attiecībā uz cūkgaļas tirgus situāciju nozarē vērojams pesimisms. Bažas rada ES cūkgaļas ražošanas pieaugums atsevišķās dalībvalstīs, pieprasījuma un eksporta samazināšanās uz lielām

tirdzniecības vietām, piemēram, Ķīnu. Cenu attīstība rada bažas par nākotni.

Ar dzīvnieku veselību saistītie riski joprojām ir nozares galvenās problēmas. Āfrikas cūku mēra izplatība dalībvalstīs apdraud ES eksportu. Tas ir papildu iemesls pesimismam nozarē. Gan liellopu, gan cūkgaļas sektorā aktuāla problēma ir pašreizējā gaļas patēriņa attīstība, – esošie dati norāda uz vispārēju samazinājumu. Nozares pārstāvji uzsver, ka svarīgi ir izpētīt Eiropas patērētāju uzvedību, lai labāk pielāgotos pieprasījumam. **■**

ES LAUKSAIMNIEKI SAMAZINA RAŽAS PROGNOZES

Ilgstošā karstuma dēļ ES lauksaimnieku organizācija *Copa-Cogeca* par 6% samazinājusi ES graudu prognozes un norādījusi uz sarežģītu situāciju tirgū.

Copa-Cogeca Graudaugu darba grupas priekšsēdētājs Makss Šulmans: “Lauksaimniekus dažās Centrāleiropas un Ziemeļvalstīs – Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Dānijā, Zviedrijā, Polijā, Vācijā un Somijā – ir skāris sausums, kas sasniedz katastrofālu līmeni. Vienlaikus dažas dienvidvalstis (Ibērijas pus-

sala, Itālija, Francija) ir piedzīvojušas plūdus. Līdz ar to mēs paredzam, ka ES labības raža samazināsies par 6% salīdzinājumā ar 2017. gadu, kopumā par 273,8 miljoniem tonnu.”

Šulmans norāda, ka ES mīksto kviešu platības šogad ir par 2,2% mazākas nekā pērn, turklāt to cenas ir zemākas par ražošanas izmaksām.

Tiekpat bēdīga situācija ir ar eļļas augiem. *Copa-Cogeca* eļļas augu sēklu darba grupas priekšsēdētājs Arno Ruso norāda, ka arī ES eļļas augu sēklu ražošanas

apjoms samazināsies par 6% (par 2 miljoniem tonnu) salīdzinājumā ar pagājušo gadu, sasniedzot 31,5 miljonus tonnu. Ruso: “Mums ir bažas, ka ES biodegvielas ražotāji izmanto nevis ES eļļas augus, bet gan palmu eļļu, kā arī nodarbojas ar biodīzeļdegvielas importu. Atgādināšu, ka, ražojot biodīzeļdegvielu no ES izejvielām, kā blakusprodukts tiek saražota olbaltumvielām bagāta dzīvnieku barība. Mēs aicinām Komisiju steidzami ieviest maksājumu Argentīnas izcelsmes biodīzeļdegvielas importam.” **■**

► 1. lpp.

- atkāpes no konkrētām zaļās saimniekošanas prasībām, proti, no kultūraugu dažādošanas un ekoloģiski nozīmīgu platību noteikumiem attiecībā uz papuvē esošu zemi, – šādu zemi varēs izmantot lopbarības ražošanai.

Tiek apsvērts pieņemt vēl citas atkāpes no zaļās saimniekošanas, lai lauksaimniekiem būtu lielāka elastība lopbarības ražošanā. Šie pasākumi jo īpaši nāks par labu lopkopjiem.

Saskaņā ar spēkā esošajiem lauksaimniecības valsts atbalsta noteikumiem par sausuma izraisītiem zaudējumiem atbalstu var piešķirt līdz 80% apmērā (vai līdz 90% apmērā apgabalos, kuros ir dabas ierobežojumi), ievērojot konkrētus īpašus nosacījumus. Lopbarības iegādes gadījumā var pretendēt uz atbalstu vai nu par materiālu kaitējumu, vai par ienākumu zaudējumu.

Kompensāciju par kaitējumu var piešķirt arī bez nepieciešamības ziņot par to Komisijai (tā sauktais *de minimis* atbalsts). Dalībvalstis trīs gadu laikā var piešķirt atbalstu līdz 15 000

eiro apmērā vienam lauksaimniekam.

Attiecībā uz lauku attīstību spēkā esošajos KLP tiesību aktos ir paredzētas vairākas iespējas:

- Ja dalībvalsts atzīst sausumu par dabas katastrofu, sausuma skartā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošanai tā var sniegt atbalstu līdz 100% apmērā. Šos līdzekļus var izmantot tādiem ieguldījumiem kā, piemēram, ganību atkārtota apsēšana. Šo pasākumu var piemērot ar atpakaļejošu spēku;

- Lauksaimnieki var informēt savas valsts iestādes par ārkārtas apstākļiem, un dalībvalsts tos var atbrīvot no dažādās shēmās paredzētajām saistībām. Piemēram, lauksaimniekiem varētu atļaut izmantot buferjoslas lopbarības ieguvei;

- Dalībvalstis var atbalstīt lauksaimniekus, izmantojot riska pārvaldības instrumentus. Piemēram, tās var finansiāli piedalīties kopfondos, kas izmaksā finansiālu kompensāciju lauksaimniekiem. Finansiālu kompensāciju saņems arī lauksaimnieki, kuri zaudējuši vairāk par 30% no saviem vidējiem gada ienākumiem.

Dalībvalstīm ir iespēja vienreiz gadā grozīt savu lauku attīstības programmu, lai tajā iekļautu vienu no iepriekš minētajiem pasākumiem.

Papildus šiem pasākumiem un nepārtrauktai sausuma un tā ietekmes monitorēšanai ar Eiropas satelītiem Komisija sazinās ar visām dalībvalstīm, lai saņemtu atjauninātu informāciju par pavasara un vasaras sausuma ietekmi uz lauksaimniekiem. Informācija, kas pieprasīta līdz 31. augustam, tiks izmantota, lai novērtētu Komisijas reakcijas atbilstību un piemērotību, kā arī būs pamatā lēmumiem par jau pieņemto pasākumu izmaiņām vai par jebkādiem papildu pasākumiem, kas varētu tikt piemēroti.

Atgādināsim, ka jau 26. jūnijā Latvijā Krīzes vadības padome nolēma, ka saskaņā ar Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likumu pavasara ilgstošā sausuma izraisītās sekas lauksaimniecībā visā Latvijas teritorijā ir definējamas kā valsts mēroga dabas katastrofa. **■**

Pēc Eiropas Komisijas un LLKC ES lietu biroja materiāliem informāciju sagatavoja

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@lkc.lv, laukutikls@lkc.lv

UZŅĒMĒJDARBĪBA

VIESĪTĒ JAUNIE UZŅĒMĒJI ĪSTENO SAVUS SAPŅUS

Jaunie uzņēmēji Ieva Feldmane un Gatis Puzāns Viesītē īsteno savu sapni – sakopj vidi un attīsta ražošanu. Pēc studijām Latvijas Lauksaimniecības universitātē, kur Ieva ieguva sociālo zinātņu bakalaura grādu ekonomikā, bet Gatis profesionālo grādu būvzinātnē, abi jaunieši atgriezās dzimtajā Viesītē.

Viņiem pat nebija doma iet strādāt kaut kur citur, bet gan iegādāties savu īpašumu un uzsākt uzņēmējdarbību. Liktenis bija labvēlīgs, – tieši tobrīd tika pārdots īpašums “Ratnieki” – vieta ar senām dārzkopības tradīcijām. Taču tā prasīja lielu darbu atjaunošanā, sakopšanā. Pirmos patstāvīgos finanšu līdzekļus Ieva ieguva, piedaloties LLKC konkursā “Laukiem būt!”. Palīdzēja vecāki, radnieki, par ko jaunie uzņēmēji ir ļoti pateicīgi. Savukārt zināšanas un vēlmi darboties dārzkopības jomā Ieva ieguva jau bērnībā, darbojoties Viesītes mazpulkos, kas tolaik sadarbojās ar z/s “Ezerkauliņi”. Ieva toreiz no mazpulku vidus pat bija lielākais dārzenų piegādātājs Latvijā. Tā bija viņas vasaras peļņa un arī pirmās iemaņas uzņēmējdarbībā. Ieva saņēma arī Zemkopības ministrijas konkursa “Rītdienas sējējs” balvu.

Īpašums liek apgūt jaunas prasmes

Taču, uzsākot pirmos darbus, jaunieģūtais īpašums abiem uzņēmējiem prasīja apgūt arvien jaunas prasmes. 2014. gada pavasarī bija atjaunota pirmā stādu māja, un pircēji jau varēja iegādāties tomātu, gurķu, kāpostu un citu dārzenų, kā arī dažādu puķu stādus. Pēc tam tika sakārtota apkure, tad katru gadu nāca klāt pa vienai siltumnīcai. 2016. gadā saņemta Viesītes novada pašvaldības atzinība par vides sakopšanu un uzņēmējdarbības attīstību. Šobrīd Ievas un Gata pārziņā ir četras siltumnīcas un tirgošanās zāle, kas kopā aizņem ap 500 kvadrātmetru platību, kuros aug 50 tomātu šķirnes, gurķi, kāposti, garšaugi un puķes, puķes. Tās ir visas varavīksnes krāsās, pat melnas. Uz jautājumu, kādas ir Ievas mīļākās puķes, viņa atbild, ka visas, kas

Ieva Feldmane un
Gatis Puzāns

IEVA FELDMANE

- Uzņēmējdarbības forma – saimnieciskās darbības veicēja Ieva Feldmane;
- Atrodas – “Ratnieki”, Viesītes pagasts, Viesītes novads.

smaržo. Kad ir grūti, Ieva skatās uz puķēm, un tās viņai sniedz prieku un gandarījumu. Tas ir puķu ziedēšanas prieks un brīnums, kā no mazās sēkliņas var izaugt tāds skaistums.

Katru gadu kaut kas jauns

Gandarījumu sniedz arī tas, ka zied pilsēta, ka atgriežas tie paši cilvēki, kas jau bijuši un arī priecājas par pārmaiņām. Puķu sortiments ir ļoti plašs: iekaramie podi, puķes balkona kastēs, dobēm dažnedažādās krāsās. Tiek iegādātas tikai profesionālās sēklas no lielākajiem izplatītājiem Latvijā: *Agrimatco*, *Onava*, *Silja*, *Horticom*. Dārzniecības apmeklētājus priecē tas, ka viss ir sakopts, jūtams darbošanās prieks un radoša iniciatīva. Pavasaris “Ratniekos” un līdz ar to pircēju mājās sākas agrāk – ar ziedošām bārenītēm, un vasara turpinās ilgāk – ar dažādu krāsu tomātiem. Apmeklētāji redz darba augļus, bet to, cik darba tas prasa, viņi bieži vien nezina. Līdz sīkumam ir jāiepazīst audzējamā kultūra.

► 16. lpp.

Siltumnīcā ērti iedzīvojušies dažādu
puķu stādi

Ieva darbības pirmsākumos savā siltumnīcā

Top jauna siltumnīca

◀ 15. lpp.

Katrai attīstības fāzei ir savas prasības. No sēklas iesēšanas līdz realizācijai paiet 3–3,5 mēneši. Katrs podiņš sezonas laikā tiek pārcilāts vismaz četras reizes. Mitrums tiek nodrošināts ar pludināmajiem galdiem, kur kopā ar mēslojumu augi uzņem siltu, “mīkstu” ūdeni no dīķa. Jāseko līdzi, lai neizplatītos slimības un kaitēkļi, to ierobežošanai lielākoties tiek lietotas tikai bioloģiskas metodes. Kūdra tiek iegādāta no blakus esošās Aknīstes novada kūdras ražotnes SIA “HAWITA Baltic”. Šī gada karstums ietekmēja arī augus. Tomātiem augstās temperatūrās ziedīņi nespēj apputeksnēties, tāpēc raža ir zemāka nekā citus gadus. Katru gadu siltumnīcās “ienāk” kas jauns. Šogad tās bija zilās un rozā petūnijas, kas krāsojas nevis svītrās, bet ar punktiņiem. Selekcijā tas ir jaunums.

Vai pastāv konkurence? Protams! Tāpēc jānodrošina kvalitāte, daudzveidīgs sortiments, ir jāveido individuāla

sadarbība ar pastāvīgajiem klientiem. Viņi pasaka, ko vēlas, un tas arī tiek iesēts. Produkcija tiek realizēta gan Viesītē, gan vesta ap 100 km attālumā un realizēta tirgos. Dārzniecība darbojas arī ar Viesītes un Neretas novadiem teritoriju apzaļumošanai.

Plāno paplašināt dārzniecību

Dārzniecība plāno paplašināties. Šobrīd “Ratniekos” tiek īstenots ES projekts Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstībai “Siltumnīcu pārbūve, attīstot tomātu audzēšanu segtajās platībās”. Tiks pārbūvētas vēl trīs siltumnīcas tomātiem. Tiks nomainītas koka konstrukcijas uz metāla un siltumnīcu segums no stikla – uz polikarbonāta. Mērķis ir koncentrēties uz dažādu krāsu, formu, *Premium* klases tomātiem, lai varētu nodrošināt daudzveidīgās pircēju prasības.

Sezonas darbs ir saspringts. Kā to visu var paspēt? Ir sadalīti pienākumi.

Ieva atbild par plānošanu, sortimenta izveidošanu, audzēšanu, tirgošanu. Gatis nodrošina visas tehniskās lietas, siltumu, ergonomisku darba vidi. Bet stādu podošanas un būvniecības darbos piedalās abi. Kad redzi, kas pašu rokām izdarīts, ir prieks! Brīvākie mēneši siltumnīcās ir no novembra līdz janvārim. Tad var arī paceļot gan pa Latviju, gan ārpus tās robežām.

Ieva atzīst, ka patīkami ir radīt vidi, lai cilvēki atnāk un aiziet iedvesmoti. Arī pati viņa iedvesmojas no cilvēkiem, kuri darbojas radoši sakoptā un skaistā vidē.

Ieva un Gatis “Ratniekos” ir uz palikšanu, un 11. augustā viņi svinēja savas kāzas. Lai piepildās visi, pat vispārdrošākie sapņi! **■**

Anita PUTKA,
LLKC Jēkabpils nodaļas
uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: anita.putka@llkc.lv
tāl. 65207071 un 26511269

“Ratniekos”
tiek audzē-
tas aptuveni
50 tomātu
šķirnes

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgādā

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapa” redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests “UnitedPress Tipogrāfija”

“Lauku Lapa” var abonēt Latvijas
Pastā, abonēšanas indekss 1163.
Cītējot un/vai pārpublicējot izdevu-
ma “Lauku Lapa” rakstus, atsaucē
obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem
Apgāda rakstiska atļauja.